

samme drikke, fører de samme samtaler og går samme vej hjem!

Det hænger jo sammen med alderdommen, at man gerne dvæler ved oplevelser i sin barndom. M. afslutter også sin erindringsbog med en barndomsoplevelse, og det kan man jo så sige, er et udslag af alderdom, jeg vilde sige også af visdom. Blandt hans fromme faders bøger, der stammede fra bedstefaderen og Goethetiden, fandtes originaludgaven af Lessings Nathan der Weise og på første blad ordene fra Aulus Gellius: Introite, nam et heic Dii sunt. Disse ord har, siger M., været hans ledestjerne gennem livet: vel kan han være trådt ind gennem en dør, der ikke førte til det guddommelige, men længslen efter stadig nye døre, der kunde føre ind til dette, har han aldrig mistet.

Holger Hjelholt.

I *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht LXVI* s. 34—120 har J. L. van der Gouw publiceret en redegørelse og aktudgave med titelen: *Claes Kniphof. Kaperkapitein van Christiaan II in 1525 voor de Hollandse Kust*. Der gives her en række nye oplysninger til forståelse af baggrunden for Kniphoffs kapertogter i 1525 og for den skæbne, der til slut ramte den unge admiral og hans folk. Disse oplysninger uddrages hovedsagelig af en række i Algemeen Rijksarchief i Haag beroende aktstykker, der hidrører fra høitstående embedsmænd i den nederlandske centralregering på Karl V.s tid; heriblandt er også havnet en del papirer, der stammer fra Christiern II.s kammertjener Thomas Holste. Af disse akter har van der Gouw udvalgt den del, der vedrører Christierns udsendelse af kaperskibe fra Nederlandene i 1525, og publiceret dem sammen med enkelte supplerende aktstykker fra byarkiverne i Amsterdam og Antwerpen. Som indledning til denne aktudgave har han forfattet en redegørelse for de publicerede akters proveniens og en kort sammenfattende fremstilling af de hændelser, hvoraf de er opstået, og hvorom de bringer vidnesbyrd. Akterne giver en del oplysninger om kapertogternes forløb og om rekrutteringen til skibene. Endvidere belyser de Christierns forhold til de nederlandske myndigheder og hans forbindelser med enkelte personer inden for det nederlandske borgerskab. Hovedinteressen ved aktstykkerne ligger dog i, at de klart viser, at den nederlandske centralregering, d. v. s. kejserens faster Marguerite og hendes råder, fra første færd er gået skarpt imod Christierns planer om

at bruge Nederlandene som basis for udsendelsen af kaperskibe eller for en undsætningsstyrke til Søren Norby, idet dette måtte forudses at ville udløse øjeblikkelige repressalier fra de Vendske Hansestæders side imod Nederlændernes handel og søfart. Denne holdning fastholdt regeringen konsekvent — trods den fraværende kejsers delvise støtte til svogeren — og dens stempling af Kniphoff og hans folk som gemene sørøvere bidrog til, at de efter kampen og nederlaget ved Greetsiel måtte vandre til skaffottet i Hamborg.

Sune Dalgård.

I rækken *Bijdragen voor Economische Geschiedenis* — udgivet under ledelse af professor i økonomisk historie ved den økonomiske højskole i Rotterdam Z. W. Sneller — er som bind XII fremkommet H. A. H. Kranenburg: *De Zeevisscherij van Holland in den Tijd der Republiek* (Amsterdam, 1946, 230 sider, disp.).

Forf. har begrænset sit emne til provinsen Hollands silde- og torskefiskeri med søgående fartøjer i perioden fra slutningen af det 16. årh. til 1795. I højere grad end tilfældet er i ældre behandlinger af det nederlandske fiskeris historie, forsøger han at skildre fiskeriet set fra erhvervets eget synspunkt og at give et billede af dets indre historie og økonomi, ikke blot af dets sammenhæng med den almindelige statshistorie og af statsmagts politik overfor det. Helhedsbilledet opbygges organisk af en række klart disponerede hovedafsnit, der hvert for sig behandler grundlæggende problemer for forståelsen af de faktorer, der har bestemt fiskeriets karakter og udvikling. Således gives en skildring af fiskepladserne og fangstteknikken, af erhvervets omfang såvel med hensyn til antallet af skibe som til fangstens størrelse, af dets indre struktur med henblik på rederiforholdene og den interne organisation, af mandskabsforholdene og forholdet mellem redere, styrmænd og mandskab, af fiskehandelens struktur, herunder produktets karakter og behandling, afsætningsmarkedernes fordeling og betydning og forbrugets udvikling, samt af statsmagts politik overfor erhvervet. I de to sidste kapitler behandles fiskeriets udvikling i det 18. årh. og de i dette tidsrum indtrådte strukturændringer, og forf. søger til slut at give en analyse af erhvervets driftsøkonomi.

Behandlingen bærer i det hele vidnesbyrd om, at forf. i meget vid udstrækning henter sit materiale fra samtidig litteratur over emnet og fra senere behandlinger deraf, medens hans benyttelse af arkivmateriale synes at være ret begrænset og måske at kon-